

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

**Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-
техникалық университеті**

«Есеп және қаржы» кафедрасы

5В050900 – «Қаржы» мамандығының студенттеріне
арналған «Қазіргі замандағы әлемдік валюталық
жүйе» пәнінен БАӨЖ орындау бойынша
әдістемелік нұсқау

Орал– 2013 ж

УДК 336.743 (075)

Дюсембиева К.Г., экон.ғыл.маг., аға оқытушы

Сын-пікір беруші: Қазамбаева А.М., экон.ғыл.канд., доцент

5B050900 – «Қаржы» мамандығының студенттеріне арналған
«Қазіргі замандағы әлемдік валюталық жүйе» пәнінен БАӨЖ орындау
бойынша **әдістемелік нұсқау**

«Есеп және қаржы» кафедрасының отырысында талқыланды.
Хаттама № 3, 16 қазан 2013 ж.

«Экономика және бизнес» факультетінің оқу-әдістемелік бюросымен
ұсынылды. Хаттама № 3, 28 қазан 2013 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен қарастырылып ұсынылды.
Хаттама №

Әдістемелік нұсқау меңгеру үшін қажет практика тұрғысынынан
терең бекітуге мүмкіндік беретін бақылау сұрақтары мен мен
студенттердің білімін тексеру мақсатында қолданылатын тесттер мен
сұрақтарды кірістіреді. Әдістемелік нұсқау 5B050900 – «Қаржы»
мамандығының студенттеріне арналған.

© «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техикалық
университеті» РМҚ, 2013

Мазмұны

Кіріспе.....	4
Өзіндік жұмыс № 1. Тақырыбы: Валюта түсінігі, валюталық қатынастар және валюта жүйесі	5
Өзіндік жұмыс № 2. Тақырыбы: Әлемдік валюта жүйесінің эволюциясы. Қазіргі заманғы валюта жүйелері	9
Өзіндік жұмыс № 3. Тақырыбы: Валюта нарығы және валюта бағамы.....	11
Өзіндік жұмыс № 4. Тақырыбы: Валюта саясаты және валюталық реттеу.....	14
Өзіндік жұмыс № 5. Тақырыбы: Ұлттық валюта бағамын реттеу.....	17
Өзіндік жұмыс № 6. Тақырыбы: Төлем балансы (халықаралық операциялардың баланстық шоты) және оны реттеу тәсілдері.....	19
Өзіндік жұмыс № 7. Тақырыбы: Валюталық бақылау және валюталық басқару.....	22
Өзіндік жұмыс № 8. Тақырыбы: Валюта нарығындағы валюталық операциялар және оларды жүргізу механизмі.....	25
Өзіндік жұмыс № 9. Тақырыбы: Валюта нарығындағы валюталық операциялар және оларды жүргізу механизмі.....	27
Өзіндік жұмыс № 10. Тақырыбы: Валюталық тәуекелдер және олардың классификациясы. Валюталық тәуекелдерді басқару.. ..	30
Өзіндік жұмыс № 11. Тақырыбы: Халықаралық есеп-айырысулар және олардың негізгі формалары.....	32
Өзіндік жұмыс № 12. Тақырыбы: Халықаралық есеп-айырысулар және олардың негізгі формалары.....	35
Өзіндік жұмыс № 13. Тақырыбы: Халықаралық несие және қарыз капиталдарының әлемдік нарығы.....	37
Өзіндік жұмыс № 14. Тақырыбы: Халықаралық валюта-несиелік қаржы ұйымдары.....	40
Өзіндік жұмыс № 15. Тақырыбы: Халықаралық валюта-несиелік қаржы ұйымдары.....	42
Пайдаланған әдебиеттер тізімі	48

Кіріспе

«Қазіргі замандағы әлемдік валюталық жүйе» пәнінің мақсаты болып, студенттердің қазіргі заманғы валюталық жүйенің даму заңдылығының әсерлерін теория және практика жүзінде меңгеру болып табылады.

Валюталық қатынас экономикалық қатынастың негізгі элементі болып табылады, мемлекеттің валюталық қатынастардың дамуына барынша қолайлы жағдайлар жасауы мемлекет экономикасының тиімді дамуына және елдің әл-ауқаттарының жақсаруына мүмкіндік береді. Халықаралық валюталық қатынастардың серпінді түрде дамып отырады, дүниежүзілік қоғамдастықтар үнемі оңтайлы валюта жүйесін іздеу үстінде болады. Дүниежүзілік қоғамдастықтар валюталық интеграция және валюта санын азайтып, сапасын арттыру жолымен дамиды.

Өзіндік жұмысты орындау нәтижелері:

Студент валютаның, валюта жүйесін және әлемдік валюта жүйесінің эволюциясын зерттейді.

Мемлекет экономикасының тиімді дамуына және елдің әл-ауқаттарының жақсаруына мүмкіндік береді.

Аталған курсты аяқтағанда студент дүниежүзілік қоғамдастықтар валюталық интеграция және валюта санын азайтып, сапасын арттыру жолымен дамиды деп пайымдамаға келеді.

Студенттің халықаралық валюталық қатынастар жүйесіндегі күрделі мәселелерді түсінуге мүмкіндігі болады.

Студент қазіргі заманғы валюталық жүйенің даму заңдылығының әсерлерін теория және практика жүзінде меңгеруіп шығады.

Студенттердің өзіндік жұмыстағы негізгі міндеттері:

- сабақ барысында берілген ақпараттарды белсенді қабылдау;
- оқытушының кеңесін негізге ала отырып, өз бетінше дайындалу;
- күрделі проблемалық ситуацияларды, күрделі мәселелерді меңгеруде оқытушыдан дер кезінде түсініктеме, кеңес, көмек алу;

Өзіндік жұмыстың мақсаттары

- жаңа оқу материалдары бойынша алған білімін жүйелеуді, кеңейтуді, тереңдетуді және бекітуді өзбетінше меңгеру;
- кәсіби тұрғыдан қалыптастыру;
- ойлау қабілетін өзбетінше дамыту;
- мамандығы бойынша бағытталған жұмыстарды үнемі мақсатты дәлелдеу;
- өз бетінше жұмысты ұйымдастыру бойынша қабілеттілігін, сенімділігін қалыптастыру.

Өзіндік жұмыстың негізгі түрлері

Алғаш меңгерген кезде (жаңа материал бойынша):

- қосымша әдебиеттерді оқу;
- мәтінге жоспар құру, конспект жазу;

- мәтіннен конспектілеу;
- нормативтік құжаттармен танысу.

Білімді жүйелеу және бекіту:

- дәріс конспекцияларымен жұмыс жасау;
- нормативтік құжаттарды оқу;
- бақылау сұрақтарына жауап беру;
- сабаққа жауап беруге дайындалу, сонымен бірге реферат және баяндама дайындау.
- жеке тапсырмаларды орындау.

Тапсырманы орындау үшін ескертпе

1. Тапсырманың мазмұнын ұғыну.
2. Тапсырмаға дұрыс жауап алу үшін әдебиеттерді дұрыс таңдау.
3. Тапсырманы орындау үшін жоспар құру:
 - 3.1. Оқу үшін сұрақтарды таңдау.
 - 3.2. Тапсырманың орындалу мерзімін анықтау.
 - 3.3. Жоспарды оқытушының ойымен бөлісу.
4. Құрылған жоспарды орындау.
5. Тапсырманың орындалғанына көз жеткізу:
 - 5.1. Материалдың көлемінің толықтығын бағалау.
 - 5.2. Жинақталған ақпаратты ой түйсігінен өткізу.
 - 5.3. Тапсырманы орындау барысында туындаған қосымша сұрақтарды анықтау.
 - 5.4. Оқытушының белгілеуімен орындалған тапсырманы қорытындылау
Оқытушының басшылығымен өтетін студенттің өзіндік жұмысының көлемі типтік жоспарына, пәннің жұмыс оқу бағдарламасына сәйкес анықталып уақыты, аудиториясы көрсетіліп оқу кестесіне енгізілген.

Өзіндік жұмыс № 1

Тақырыбы: «Валюта түсінігі, валюталық қатынастар және валюта жүйесі.»

Тапсырма

1. Европалық валюта жүйесі. ЕО құрылу мақсаты.
2. Валюталар арасындағы тербеліс шектерінің тарылуы. Шекті валюта интервенциясы. ЕВО. Тербелістің шектелген шектері бар орнықты тепе-теңдік торы.

Негізгі түсініктер мен терминдер

Валюта. Валюта бағамы. Ұлттық валюта. Валюталық жүйе. Әлемдік валюта нарығы. Халықаралық валюта. Валюталық шектеулер. Валюта саясаты.

Бақылау сұрақтары

1. Валюта қатынастары дегеніміз не?
2. Валюта қатынастарын реттейтін ұлттық органды атаңыз.
3. Ұлттық валюта жүйесінің негізгі бөлшектері қандай?
4. Валюта бағамы валюта элементі ретінде не айта аласыз?

Тест сұрақтары

1. Экономикалық категория ретінде, кең мағынада валюта түсінігі.
 - A) Халықаралық деңгейде ақшаның алмасу функциясын орындайтын кез келген тауар
 - B) Халықаралық деңгейде тауардың алмасу функциясын орындайтын кез келген тауар
 - C) Халықаралық деңгейде несие функциясын орындайтын кез келген тауар
 - D) Халықаралық деңгейде экономикалық функция орындайтын кез келген тауар
 - E) Халықаралық деңгейде банктік функциясын орындайтын кез келген тауар

2. Экономикалық категория ретінде, шектеулі мағынада валюта түсінігі
 - A) Шет мемлекеттердің валюта құндылықтары
 - B) Шет мемлекеттердің ақша белгісі
 - C) Кез келген мемлекеттердің ақша белгісі
 - D) Еуропа мемлекеттердің ақша белгісі
 - E) Еуропа мемлекеттерінің ақша купюрасы

3. Елдің ақша бірлігінің типтері.
 - A) Кез келген мемлекеттердің ақша белгісі
 - B) Еуропа мемлекеттердің ақша белгісі
 - E) Алтын, қағаз, күміс
 - C) Шет мемлекеттердің валюта құндылықтары
 - D) Шет мемлекеттердің ақша белгісі

4. Халықаралық есеп айырысуларда қолданылатын шет мемлекеттер бірлігімен белгіленген шет мемлекеттердің ақша белгілері, несие және төлем құралдары болып анықталады?
 - A) Шетел валютасы
 - B) Европалық валюта
 - C) Халықаралық валюта
 - D) Конвертациялық валюта
 - E) Конвертациялық емес валюта

5. Ішкі және сыртқы нарықта айналатын мемлекеттің ақша бірлігі және де халықаралық валюта-қаржылық ұйымдардың ақша бірлігі
 - A) Валюталық құндылықтар
 - B) СДР
 - C) Купюра
 - D) ЭКЮ
 - E) Валюта

6. Халықаралық (аймақтық) ақша есептік бірлігі және төлем құралы

- A) Валюта
- B) ЭКЮ, СДР, Евро
- C) Купюра
- D) ЭКЮ
- E) Валюталық құндылықтар

7. Шетел валютасы, шетелвалютасындағы бағалы қағаздар және төлем құралдары, құнды металдар және бағалы тастар деп айтамыз?

- A) СДР
- B) ЭКЮ
- C) Валюталық құндылықтар
- D) Купюра
- E) ЭКЮ, СДР, Евро

8. Халықаралық тауар-ақша қатынастарының дұрыс қызметте болуы келесі жағдайларда мүмкін?

- A) Басқа мемлекеттердің шетел валютасының бос айналымы және мемлекеттік шекарадан шығып ақшаның бос айналымы
- B) Басқа мемлекеттердің ұлттық валютасының бос айналымы және мемлекеттік шекарадан шығып ақшаның бос айналымы
- C) Басқа мемлекеттердің халықаралық валютасының бос айналымы және мемлекеттік шекарадан шығып ақшаның бос айналымы
- D) Басқа мемлекеттердің аймақтық валютасының бос айналымы және мемлекеттік шекарадан шығып ақшаның бос айналымы
- E) Басқа мемлекеттердің ұлттық валютасының бос айналымы және мемлекеттік шекарадан шығып ақшаның шектеулі айналым

9. Ұлттық валютаның басқа валютаға ауысу қабылеті

- A) Конвертацияға жатпайды
- B) Жектеулі конвертация
- C) Конвертациясы
- D) Жабық конвертация
- E) Деңгейлі конвертация

10. Ұлттық валюта бағамына әсер етуші факторлар.

- A) Саяси, экономикалық.
- B) Саяси, экономикалық, психологиялық, әлеуметтік
- C) Саяси, экономикалық, психологиялық, құқықтық.
- D) Саяси, экономикалық, психологиялық, қоғамдық.
- E) Саяси, экономикалық, психологиялық.

11. Валютаның үш сыныптамасын анықтаңыз?

- A) Еркін айырбасталатын валюта, біраралық айырбасталатын валюта, мүлдем айырбасталмайтын валюта.
- B) Еркін айырбасталатын валюта, айырбасталмайтын валюта.
- C) Еркін айырбасталатын валюта, біраралық айырбасталатын валюта, айырбасталмайтын валюта.
- D) Еркін айырбасталатын валюта, біраралық айырбасталмайтын валюта, айырбасталмайтын валюта.
- E) Еркін айырбасталатын валюта, шектеулі айырбасталмайтын валюта, айырбасталмайтын валюта

12. Еркін айырбасталатын валюта

- A) Валюталық операцияларының кез келген субъектілеріне валюта айырбасына шектеулердің немесе рұқсат беретін процедураларының болуы
- B) Ағымдағы операциялары мен капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылаудың және шектеулердің қойылмауы.
- C) Капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылаудың қойылмауы.
- D) Есеп айырысуда шектеулер болмауы.
- E) Жабық, барлық валюталық операцияларға шектеу болуы.

13. Біраралық айырбасталатын валюта

- A) Ағымдағы операциялары мен капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылаудың және шектеулердің қойылмауы
- B) Валюталық операцияларының кез келген субъектілеріне валюта айырбасына шектеулердің немесе рұқсат беретін процедураларының болуы
- C) Есеп айырысуда шектеулер болмауы
- D) Жабық, барлық валюталық операцияларға шектеу болуы
- E) Капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылаудың қойылмауы.

14. Айырбасталмайтын валютаны көрсетіңіз?

- A) Ағымдағы операциялары мен капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылау
- B) Жабық, барлық валюталық операцияларға шектеу болуы
- C) Есеп айырысуда шектеулер болмауы
- D) Капиталдық операцияларға қандай да болмасын бақылаудың қойылмауы
- E) Валюталық операцияларының кез келген субъектілеріне валюта айырбасына шектеулер

Өзіндік жұмыс № 2

Тақырыбы: «Әлемдік валюта жүйесінің эволюциясы. Қазіргі валюта жүйелері. Тапсырма

1. Валюталық кризис түсінігі. Валюталық кризис моделі.
2. «Валюталық вирус» ерекшелігі.

Негізгі түсінігі мен терминдер

Әлемдік кризис. Валюталық кризис. Валюталық вирус. Фонд стерлинг. Халықаралық қор. Бағаның тұрақтылық деңгейі.

Бақылау сұрақтары

1. Париж валюта жүйесінің жаңаруы неше этаптан өтті?
2. Париж валюта жүйесінің құрылымы қандай принциптерден тұрады?
3. Девиздер дегеніміз не?
4. Бреттен Вуде валюта жүйесі қандай?
5. Ямайка валюта жүйесінің құрылымы қандай?

Тест сұрақтары

1. Валюта конвертациясы
А) ішкі шектеулі жабық конвертациялығы 2) ішкі конвертациялығы сыртқы конвертациялығы 2) ішкі конвертациялығы
В) 1) сыртқы конвертациялығы 2) ішкі конвертациялығы
С) ішкі жабық валюта
D) 1) конвертацияланатын 2) ішкі конвертациялығы 3) ішкі шектеулі жабық валюта ішкі шектеулі жабық конвертациялығы
E) ішкі конвертациялығы
2. Ішкі конвертациялық валюта
А) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде шектеулердің болуы
В) Шетел валютасына номиналданған валюта формасындағы активтер және банктік депозиттермен ел ішіндегі операцияларға резиденттердың құқықтары бар
С) Активтер және банктік депозиттермен ел ішіндегі операцияларға құқықтары жоқ
D) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде тиым салынған
E) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде рұқсат берілген
3. Ішкі шектеулі конвертациялық валюта
А) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде шектеулердің болуы
В) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде тиым салынған
С) Активтер және банктік депозиттермен ел ішіндегі операциялар
D) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде рұқсат берілген

Е) Шетел валютасына номиналданған валюта формасындағы активтер және банктік депозиттер

4. Ішкі конвертацияланбайтын валюта

А) Шетел валютасына номиналданған валюта формасындағы активтер

В) Активтер және банктік депозиттермен ел ішіндегі операциялар

С) Ішкі конвертация заңды түрде рұқсат етілген

Д) Ішкі конвертация заңды түрде рұқсат етілмейді

Е) Валютаның ішкі конвертациясына заңды түрде шектеулердің болуы

5. Валютаны әлемдік резерв ретінде пайдалануына байланысты оның түрлері қандай?

А) Резервтік валюта, резервтік емес валюта

В) Нақты валюта

С) Тұрақсыз валюта, халықаралық валюта, халықаралық емес валюта

Д) Резервтік валюта, резервтік емес валюта, нақты, тұрақсыз

Е) Резервтік валюта, халықаралық валюта

6. Ұлттық валютаның резервтік валюта рөліне ұсынуының субъективтік факторы болып не табылады

А) Белсенді сыртқы әлеуметтік саясат

В) Белсенді ішкі экономикалық саясат

С) Белсенді сыртқы экономикалық саясат

Д) Белсенді ішкі экономикалық саясат

Е) Белсенді сыртқы ұлттық саясат

7. Ұлттық валютаның шетел валютасына ауыстырылу мөлшері қалай аталады

А) Валюталық паритет

В) Валюталық интервенция

С) Валюталық бағам

Д) Валюталық бақылау

Е) Валюталық саясат

8. Валюталық бағамының қалыптасуының негізі болып не табылады

А) Валюталық паритет

В) Валюталық интервенция

С) Валюталық бақылау

Д) Валюталық саясат

Е) Валюталық бағам

9. Заңдылық негізінде екі валюта арасындағы ара қатынасы

А) Валюталық интервенция

- B) Валюталық бақылау
- C) Валюталық бағам
- D) Валюталық саясат
- E) Валюталық паритет

10. Валюталық паритет қалай бекітіледі

- A) СДР негізінде немесе әлемдік нақты валюталардың бірінен ресми түрде валюта бірлігінің құрамында алтынның болуы
- B) Ақшаның номинальдық және мөлшерлік теориясы негізінде
- C) Валюта нарығында қалыптасатын сұраныс пен ұсынысқа байланысты
- D) Валютаның нақты және басты болып бөлінуіне байланысты
- E) Мемлекеттің саясаты негізінде

Өзіндік жұмыс № 3

Тақырыбы: «Валюта нарығы және валюта бағамы»

Тапсырма

1. Валюталық шектеу мақсаты: төлем балансының теңгерімі, валюта бағамын қолдау.
2. Валюта бағамын қалыптастырушы факторлар.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюта нарығы. Валюталық курс. Әлемдік валюта нарығы. Катировка әдісі. Валюта сұранысы. Валюта ұсынысы. Валюталық тәуекелдер.

Бақылау сұрақтары:

1. Валюта нарығы дегеніміз не?
2. Валюта нарығының негізгі қызметтерін ата.
3. Валюта нарығы қандай топтарға сыныпталады?
4. Валюта нарығының функциялары қандай?

Тест сұрақтары

1. Валюта бағамының тұрақтылығына байланысты бөлінеді
 - A) Халықаралық валюта, Халықаралық емес валюта
 - B) Тұрақты валюта, Тұрақсыз валюта
 - C) Резервтік валюта, Резервтік емес валюта, Нақты валюта, Тұрақсыз валюта
 - D) Резервтік валюта, Резервтік емес валюта, Халықаралық валюта
 - E) Резервтік валюта, Резервтік емес валюта
2. Валюта саясатының тұрақтылығы нені анықтайды
 - A) Қоғамдық қатынастар жиынтығы
 - B) Валюталық шектеулер және валюталық бақылау
 - C) Валюта бағамының нақтылығы

- D) Валютаның толық конвертациясын қамту
- E) Валюталық бақылаудың болмауы

3. Еркін конвертациясының шарттары

- A) Валюта бағамының нақтылығы
- B) Қоғамдық қатынастар жиынтығы
- C) Валютаның толық конвертациясын қамту
- D) Валюталық шектеулер және валюталық бақылау
- E) валюталық бақылаудың болмауы

4. Валютаның конвертациясы болуымен немесе болмауымен анықталады

- A) Валюта бағамының нақтылығы
- B) Қоғамдық қатынастар жиынтығы
- C) Валютаның толық конвертациясын қамту
- D) Валюталық шектеулер және валюталық бақылау
- E) валюталық бақылаудың болмауы

5. Халықаралық валютаны кең пайдалануға қажетті шарт

- A) Валюталық шектеулер және валюталық бақылау
- B) Тұрақты валюталық бағам және валютаның толық конвертациясын қамту
- C) Қоғамдық қатынастар жиынтығы
- D) Валютаның толық конвертациясын қамту
- E) валюталық бақылаудың болмауы

6. Валюта кең пайдалану тарапынан оның түрлері

- A) Халықаралық
- B) Ұлттық Шетел
- C) Резервтік, Резервтік емес
- D) Резервтік, Резервтік емес, Халықаралық, Халықаралық емес
- E) Нақты валюта

7. Валюта жүйесі

- A) Шаруашылық арақатынастардың интернационалдану негізінде тарихи қалыптасқан валюта
- B) Валютаның әлемдік шаруашылығында әрекеттенуіндегі және қызмет нәтижесі
- C) Ұлттық заңдылықпен немесе мемлекетаралық келісіммен бекітілген валюталық қатынастарды реттеу және ұйымдастыру
- D) Құқықтық-заңдық көз-қарастар жиынтығы
- E) Мемлекеттік-құқықтық нысаны түрінде ұйымдастырылған елдің валюта қатынастары

8. Валюта жүйесінің элементтері

- A) 1)Валюта механизмі 2)Валюта қатынастары
- B) 1)халықаралық есеп ақша бірлігі2) валюта конвертациясының деңгейі
- C)1)валюталық паритет2)халықаралық өтімділік
- D) 1)Валюта механизмі2)Валюталық қатынастар3)валюта бағамы4) валюталық паритет
- E)валюта бағамы 2)валюталық паритет

9. Валюта механизм

- A) Мемлекеттік-монополиялық реттеу әдісі
- B) Валюта сферасының құралы
- C) Ұлттық және халықаралық деңгейде көрсететін құқықтық нормалар және
- D) Экономикалық қатынастар жиынтығы
- E) Валюталық қатынастардың ұйымдастыру-құқықтық

10. Валюталық қатынастар

- A) Шаруашылық ара қатынастардың интернационалдану негізінде тарихи қалыптасқан қатынас
- B) Құқықтық-заңдық көз-қарастар жиынтығы
- C) Экономикалық қатынастар жиынтығы
- D) Мемлекеттік-құқықтық нысаны түрінде ұйымдастырылған елдің валюта қатынастары
- E) Халықаралық айналымда валюталардың іс-әрекетінен туындайтын қатынастар

11. Халықаралық валюталық қатынастар қайсысының бір бөлігі болып табылады

- A) әлемдік шаруашылықта төлем-есеп операциялары арқылы іске асырылатын дүниежүзілік шаруашылық
- B) әлемдік шаруашылықта төлем-есеп операциялары арқылы іске асырылатын дүниежүзілік шаруашылықтың тауар-ақша қатынастарының
- C) әлемдік шаруашылықта төлем-есеп операциялары арқылы іске асырылатын дүниежүзілік шаруашылықтың несиелік қатынастарының
- D) шаруашылықта төлем-есеп операциялары арқылы іске асырылатын дүниежүзілік банктік қатынастарының
- E) дүниежүзілік шаруашылықтың валюта-несиелік қатынастарының

12. Валюта қатынастардың даму қажеттілігі қалай туындайды

- A) Валюталық қатынастардық халықаралық дамуынан
- B) әлемдік шаруашылық дамуынан
- C) әлемдік шаруашылықта тауар-ақша қатынастарынан
- D) Халықаралық экономикалық қатынастардан

Е) Еңбектің халықаралық бөлінуі, оның мамандандырылуы және әлемдік сауда арқасында

Өзіндік жұмыс № 4

Тақырыбы: «Валюта саясаты және валюталық реттеу»

Тапсырма:

1. Резидент және резидент еместермен жүргізілген валюта және валюта құндылықтары мен операцияларын реттеу.
2. Ұлттық валютаны «К», «Н», «Ф» шоттарына есепке алу бойынша негізгі спецификалық операциялар.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюталық саясат. Валюталық реттеу. Валюталық реттеу құрылымы. Валюталық интервация. Дисконттық саясат.

Бақылау сұрақтар:

1. Валюталық саясат дегеніміз не?
2. Валюталық саясатты неше деңгейде қарастыруға болады?
3. Еліміздің валюталық саясаты дегеніміз не?
4. Валюталық саясаттың мақсаты қандай?

Тест сұрақтары

1. Валюталық жүйелер түрі
 - A) Валюталық қатынастардық халықаралық дамуынан
 - B) әлемдік шаруашылық дамуынан
 - C) Еңбектің халықаралық бөлінуі, оның мамандандырылуы және әлемдік сауда арқасында
 - D) Халықаралық экономикалық қатынастардан
 - E) әлемдік шаруашылықта тауар-ақша қатынастарынан
2. Халықаралық құқықтар нормасына сай ұлттық заңнамамен анықталған мемлекеттің ақша жүйесінің бөлігі болып табылады
 - A) әлемдік валюта жүйесі
 - B) Ұлттық валюта жүйесі
 - C) Аймақтық валюта жүйесі
 - D) эмиссиялық валюта жүйесі
 - E) резервтік валюта жүйесі
3. Мемлекетаралық келісіммен бекітілген халықаралық валюталық қатынастарды ұйымдастыру формасы
 - A) әлемдік валюталық жүйе
 - B) аймақтық валюталық жүйе
 - C) Ұлттық валюталық жүйе
 - D) Резервтік валюталық жүйе

Е) Эмиссиондық валюталық жүйе

4. Ұлттық жүйелер жиынтығының тұтас бірлігі

А) әлемдік валюталық жүйе

В) Эмиссиондық валюталық жүйе

С) Резервтік валюталық жүйе

Д) Ұлттық валюталық жүйе

Е) аймақтық валюталық жүйе

5. Әлемдік ақша тауары болып табылады

А) Мемлекеттің алтынвалюталық резерв эквиваленті

В) әлемдік шаруашылық қатынаста ақша эквиваленті

С) әлемдік валюталық жүйе

Д) әлемдік шаруашылықта төлем құралы

Е) Елден әкетілетін байлықтың эквиваленті болып және халықаралық экономикалық қатынастарды қызметтеу, резервтік валюта, алтын

6. Әлемдік ақша дегеніміз

А) Ұлттық мәдени, саяси және экономикалық қатынастарды қамтитын ақша

В) Халықаралық мәдени, саяси және экономикалық қатынастарды қамтитын ақша

С) Тауар-ақша қатынастарды қамтитын ақша

Д) Есеп және төлемді қамтитын ақша

Е) Елдің ішкі мәдени, саяси және экономикалық қатынастарды қамтитын ақша

7. Валюта жүйесінің элементі

А) Валюта бағамы

В) Валюталық арбитраж

С) Халықаралық валюталық өтімділік

Д) Ұлттық валюта бағамы

Е) Валюталық паритет

8. Халықаралық валюталық өтімділік болып табылады

А) 1) Алтынвалюталық резерв 2) ХВҚордың резервтік несиелері

В) Алтынвалюталық резерв 2) ХВҚордың резервтік несиелері 3) СДР және ЭКЮ шоттары

С) 1) алтынвалюталық резервтер 2) СДР шоттары 3) ЭКЮ шоттары

Д) ХВҚордың резервтік несиелері 2) СДР және ЭКЮ шоттары, СДР шоттары

Е) ЭКЮ шоттары

9. Ұлттық жүйе шеңберіндегі валюталық шектеулер

- A) ХВҚ арқылы мемлекетаралық реттеу объектісі болып табылатын шетел валютасымен жүргізі операцияларына шектеу
- B) ХВҚ арқылы мемлекетаралық реттеу объектісі болып табылатын тұрақты валютамен жүргізі операцияларына шектеу
- C) ХВҚ арқылы мемлекетаралық реттеу объектісі болып табылатын валюталық құндылықтармен жүргізі операцияларына шектеу
- D) ХВҚ арқылы мемлекетаралық реттеу объектісі болып табылатын халықаралық валютасымен жүргізі
- E) ХВҚ арқылы мемлекетаралық реттеу объектісі болып табылатын ұлттық валютасымен жүргізі операцияларына шектеу

10. Сыртқы валюталық қатынастар субъектілері

- A) 1)Шет ел үкіметі 2) Халықаралық валюта-қаржылық ұйымдар 3)Шетелдік заңды және жеке тұлғалар
- B) 1) Халықаралық валюта-қаржылық ұйымдар 2)Шетелдік заңды және жеке тұлғалар
- C) 1)Шет ел үкіметі 2) Халықаралық валюта-қаржылық ұйымдар
- D)1)Шет ел үкіметі 2)Шетелдік заңды және жеке тұлғалар
- E) 1) Шет ел үкіметі 2) коммерциялық банктер

11. Валюталық дағдарысын атаңыз

- A)Бірнеше ай ішінде ұлттық валюта бағамының 40-50% және одан да көп пайызға төмендеуі және валюта қорларының да осылайша қысқаруы
- B) Бірнеше ай ішінде ұлттық валюта бағамының 30-35% және одан да көп пайызға төмендеуі және валюта қорларының да осылайша қысқаруы
- C) Бірнеше ай ішінде ұлттық валюта бағамының 25-30% және одан да көп пайызға төмендеуі және валюта қорларының да осылайша қысқаруы
- D) Бірнеше ай ішінде ұлттық валюта бағамының 5-10% және одан да көп пайызға төмендеуі және валюта қорларының да осылайша қысқаруы
- E) Бірнеше ай ішінде ұлттық валюта бағамының 10-15% және одан да көп пайызға төмендеуі және валюта қорларының да осылайша қысқаруы

12. Жеке валюта дағдарысы

- A)Валюта курсы бағамының дағдарысы
- B) Валюталық қатынастар дағдарысы
- C) Валюталық дағдарыстың «Канондық үлгісі» немесе төлем балансының дағдарысы2)Күту үлгісі немесе «екінші ұрпақ» үлгісі
- D) 1) Әлемдік валюта жүйесінің дағдарысы2)Күту үлгісі немесе «екінші ұрпақ» үлгісі
- E) Валюталық дағдарыстың «Канондық үлгісі» немесе төлем балансының дағдарысы2) Әлемдік валюта жүйесінің дағдарысы

Өзіндік жұмыс № 5

Тақырыбы: Ұлттық валюта бағамын реттеу.

Тапсырма:

1. ҚР-сы төлем балансының негізгі бөлімдері. ҚР-сы төлем балансының негізгі тармақтары.
2. Төлем балансын құрастырудағы негізгі ережелер мен негізгі операциялар.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Ұлттық валюта бағамы. Валюталық реттеу. Паритеттік теория.

Бақылау сұрақтары:

1. Валюталық реттеудің теориясы қандай?
2. Сатып алу қабілеттілігінің паритеттік теориясы қандай?
3. Жалпы баға деңгейі қалай есептеледі?
4. Абсолюттік паритеттің сатып алу қабілеттілігінің теориясы.
5. Валюталық бағамға проценттік ставканың әсер ету теориясы.

Тест сұрақтары

1. Ішкі немесе психологиялық себептерден туындаған валюталық дағдарыс
А) 1) Әлемдік валюта жүйесінің дағдарысы
В) 1) Ішкі мемлекеттік берешек дағдарысы
С) 1) «Валюталық вирус» 2) «тобыр» тиімділігі
D) 1) Жеке қарыз алушылардың ішкі берешектер дағдарысы 2) Ішкі, ұлттық валютада номиналданған қарыз дағдарысы
E) 1) Валюталық дағдарыстың «Канондық үлгісі» немесе төлем балансының дағдарысы
2. Капитал нарығымен қосылып қаржы нарығын құрайтын ақша нарығының бөлігі болып табылатын нарық
А) Алтын нарығы
В) Валюталық шектеу нарығы
С) Валюта нарығы
D) Валюталық-қаржы нарығы
E) Валюталық резервтер нарығы
3. Нормотивтік-құқықтық реттеу дәрежесіне қарай нарықтың түрлері
А) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарықтар, биржа, банкаралық
В) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарық
С) Биржа, банкаралық
D) Биржа, банкаралық, аймақтық валюталық, әлемдік
E) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарықтар, банкаралық

4. Валюталық операциялардың өткізілу орнына қарай нарықтар түрі

- A) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарықтар, биржа, банкаралық
- B) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарық
- C) Биржа, банкаралық
- D) Биржа, банкаралық, аймақтық валюталық, әлемдік
- E) Ұлттық, аймақтық, валюталық, әлемдік нарықтар, банкаралық

5. Валюталық бағамы функцияларын анықтаңыз

- A) 1. Халықаралық есептесулерді уақытында жүзеге асыру 2. Валюта бағамдарын реттеу
- B) 1. Халықаралық есептесулерді уақытында жүзеге асыру 2. Валюта бағамдарын реттеу 3. Валюта ресурстарының диверсификациясы; 4. Валюта ресурстарын сақтандыру
- C) Валюта бағамдарын реттеу; 2. Валюта ресурстарының диверсификациясы; 3. Валюта ресурстарын сақтандыру
- D) 1. Валюта ресурстарының диверсификациясы; 2. Валюта ресурстарын сақтандыру
- E) 1. Валюта бағамдарын реттеу; 2. Валюта ресурстарының диверсификациясы

6. Бір елдің валютасы екінші елдің валютасымен ауыстырылатын пропорциясы қалай аталады?

- A) Ұлттық валюта бағамы
- B) Валюталық тепе-теңдік
- C) Валюталық бағам
- D) Валюталық шектеулердің болмауы
- E) Валюта айырбасталымдылығының дәрежесі

7. Валютаның номиналды бағамының бағасын белгілеу әдістерін анықтаңыз

- A) Регрессивті, процессивті
- B) Тікелей, жанама
- C) Пропорционалды процессивті
- D) Ағымдағы және жедел
- E) Тіркелген және құбылмалы

8. Шетел валюталарының белгілі өлшемдері арқылы ұлттық валюта өлшемін анықтау

- A) Регрессивті, процессивті
- B) Тікелей, жанама
- C) Пропорционалды процессивті
- D) Ағымдағы және жедел
- E) Тіркелген және құбылмалы

9. Номиналды валюта бағамы нені есепке алмайды

- A) экономикалық өсу қарқынын
- B) Құнсыздану деңгейін есепке алмайды
- C) Валюта сұранысы мен ұсынысының арақатысын
- D) Валютаның сатып алу қабілетінің деңгейін
- E) Валюта бағамының қозғалысын

10. Валюта бағамын анықтауда екі елдегі құнсыздану деңгейінің есебі номиналды бағамды қандай бағамға ауыстыруға септігін тигізеді?

- A) Регрессивті
- B) Прогрессивті
- C) Қатты
- D) Жұмсақ
- E) Нақты

11. Құнсыздану деңгейіне белгіленген номиналды валюта бағамы қалай аталады?

- A) Регрессивті
- B) Прогрессивті
- C) Қатты
- D) Жұмсақ
- E) Нақты

Өзіндік жұмыс № 6

Тақырыбы: «Төлем балансы (халықаралық операциялардың баланстық шоты) және оны реттеу тәсілдері»

Тапсырма:

1. Төлем балансын ішкі қаржыландыру.
2. Ақша-несиелік реттеу. Бюджет-салықтық реттеу

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Төлем балансы. Тауарлардың экспорты. Тауарлардың импорты. Ағымдағы аударымдар. Түсімдер. Қаржы шоты. Кредит. Дебит.

Бақылау сұрақтары:

1. Төлем балансы дегеніміз не?
2. Төлем балансының қандай көрсеткіштері бар?
3. Төлем баласының құрылымын ата.
4. Сауда балансының түрлері қандай?
5. Төлем балансына қандай факторлар әсер етеді?

Тест сұрақтары

1. Валюталық операциялардың барлық түріне және осы операциялардың барлық қатысушылары үшін бір валюта бағамын пайдалану

A) Валюта бағамдарының көптігі

B) Бірегей валюта бағамы

C) Шектеулі икемді бағам

D) Икемді бағам

E) Тіркелген валюта бағамы

2. Валюталық операциялар және олардың қатысушыларына байланысты ұлттық валюта курсының әртүрлі заңнамалық бекітулеріне не негізделеді?

A) Валюта бағамдарының көптігі

B) Бірегей валюта бағамы

C) Шектеулі икемді бағам

D) Икемді бағам

E) Тіркелген валюта бағамы

3. Халықаралық валюта қоры валюталарды келесі негізгі топтарға бекітілуіне байланысты қалай жіктейді?

A) 1. Тіркелген валюта бағамының режимі; 2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі

B) 1. Байламды валюта. 2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі

C) 1. Байламды валюта. 2. Шектеулі икемді бағам 3. Икемді бағам

D) 1. Шектеулі икемді бағам режимі 2. Құбылмалы валюта бағамының режимі

E) 2. Шектеулі икемділік валютасы 3. Икемді бағам

4. Валюта бағамының режимдерін анықтаңыз

A) Шектеулі икемді валюта бағамының режимі 2. Икемді режим

B) Тіркелген валюта курсы бағамының режимі; 2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі 3. Құбылмалы валюта бағамының режимі

C) 1. Құбылмалы валюта бағамының режимі 2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі

D) 1. Тіркелген валюта курсы бағамының режимі; 2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі

E) 1. Құбылмалы валюта бағамының режимі

2. Шектеулі икемді валюта бағамының режимі

3. Икемді режим 5. Тіркелген валюта бағамының режимі ұсынады

5. Тіркелген валюта бағамының режимі ұсынады

A) Валюталар арасындағы ресми орнатылған бір жаққа немесе екінші жаққа

1,5 % ауыту жіберетін арақатыс

В) Валюталар арасындағы ресми орнатылған бір жаққа немесе екінші жаққа 2,25 % ауыту жіберетін арақатыс

С) Валюталар арасындағы ресми орнатылған бір жаққа немесе екінші жаққа

3,35 % ауыту жіберетін арақатыс

Д) Валюталар арасындағы ресми орнатылған бір жаққа немесе екінші жаққа

2 % ауыту жіберетін арақатыс

Е) Валюталар арасындағы ресми орнатылған бір жаққа немесе екінші жаққа

1 % ауыту жіберетін арақатыс

6. Шектеулі икемді валюта бағамы ұсынады

А) Валюта бағамын валюта нарығы белгілейді

В) Валюта бағамы іс жүзінде валюта нарығы арқылы емес, ОБ арқылы белгіленетін құбылмалы валюта бағамы режимінің түрі

С) Валюталар арасындағы ресми орнатылған валюта бағамының қатаң белгіленген ережелерге сәйкес тербелістен жіберілетін арақатыс

Д) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері бар

Е) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері жоқ

7. Құбылмалы валюта бағамы ұсынады

А) Валюта бағамын валюта нарығы белгілейді

В) Валюта бағамы іс жүзінде валюта нарығы арқылы емес, ОБ арқылы белгіленетін құбылмалы валюта бағамы режимінің түрі

С) Валюталар арасындағы ресми орнатылған валюта бағамының қатаң белгіленген ережелерге сәйкес тербелістен жіберілетін арақатыс

Д) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері бар

Е) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері жоқ

8. «Басқарылатын құбылмалылық» валюта бағамы

А) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері жоқ

В) Валюта бағамы іс жүзінде валюта нарығы арқылы емес, Орталық Банк арқылы белгіленетін құбылмалы валюта бағамы режимінің түрі

С) Сұраныс пен ұсыныс әсерінен болатын еркін өзгерістер, валюта бағамы тербелістерінің шектері бар

Д) Валюталар арасындағы ресми орнатылған валюта бағамының қатаң белгіленген ережелерге сәйкес тербелістен жіберілетін арақатыс

Е) Валюта бағамын валюта нарығы белгілейді

9. Құбылмалы валюта бағамы режимі жағдайындағы ұлттық айырбастау бағамының төмендеуі қалай аталады?

А) Қымбаттау

В) Құнсыздану

С) Ақша бірлігіне сұраныстың артуы

Д) Ақша ұсынысынан ақша сұранысының артуы

Е) Айналымдағы ақша көлемінің

10. Құбылмалы валюта бағамы режимі жағдайындағы ұлттық айырбастау бағамының көтерілуі қалай аталады?

А) Қымбаттау

В) Құнсыздану

С) Ақша бірлігіне сұраныстың артуы

Д) Ақша ұсынысынан ақша сұранысының артуы

Е) Айналымдағы ақша көлемінің

11. Сұраныс пен ұсыныс негізінде жинақталатын ұлттық бағам бойынша шетел валютасын сату-сатып алу жүргізілетін ресми орталықтар

А) Алтын нарығы

В) Ұлттық валюта нарығы

С) Еуронарық

Д) Валюталық нарықтар

Е) Шетел валюталарының нарығы

12. Кросс-бағам

А) Металдық құрамы бойынша әртүрлі елдер ақша бірліктерінің арақатысы

В) Үшінші валюта арқылы анықталған екі валюта арасындағы арақатыс

С) Еркін сату-сатып алу және алтынды шетке шығару

Д) Алтын арқылы емес несиелік ақшалардың құны арқылықұн көрсеткіші

Е) Алтын нарығында құралатын бағалардың іс жүзіндегі сұлбасы

Өзіндік жұмыс № 7

Тақырыбы: «Валюталық бақылау және валюталық басқару»

Тапсырма:

1. Қазақстандағы валюталық реттеудің дамуы. Кезеңдері.

2. Қазақстанның валюта саясатын сипаттайтын негізгі макроэкономикалық көрсеткіштер.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюта. Валюталық бақылау. Валюталық басқару. Экспорттық валюталық бақылау. Импорттық валюталық бақылау.

Бақылау сұрақтары:

1. Валюталық бақылау ұғымы.
2. Валюталық бақылаудың міндеттері қандай?
3. Экспорттық операциялардағы валюталық бақылаудың жүзеге асырылу ретін ата.
4. Импорттық операциялардағы валюталық бақылаудың жүзеге асырылу ретін ата.

Тест сұрақтары

1. СВИФТ

- A) ектер мен басқа да есептесу – төлем құжаттарын есепке алу және басқа да қызметтер
- B) Банкаралық қаржы телекоммуникациясының халықаралық қоғамы
- C) Чек салып жіберудің халықаралық электрондық жүйесі – банкаралық клирингтік төлемдер жүйесі
- D) Заманға сай жаңа компьютерлер желісі арқылы халықаралық төлемдерді жүзеге асырудың автоматтандырылған жүйесі
- E) Банктік вексель түрі

2. ЧИПС

- A) Банкаралық қаржы телекоммуникациясының халықаралық қоғамы.
- B) Чек салып жіберудің халықаралық электрондық жүйесі – банкаралық клирингтік төлемдер жүйесі.
- C) Ақша қаражатының тікелей аударымдары мен өзара талаптар мен міндеттемелерді жүйелі есепке алу
- D) Чектер мен басқа да есептесу – төлем құжаттарын есепке алу және басқа да қызметтер
- E) Шетел валютасындағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы

3. Заңмен белгіленген түрде құрастырылған жазбаша ақшалай борыш міндеттемесі

- A) Вексель
- B) Акцепт
- C) Облигация
- D) Акция
- E) Аккредитив

4. Банктік вексель түрі

- A) Қайтарып алынбайтын аккредитив
- B) Қайтарылмалы аккредитив
- C) Банк акцепті
- D) Атаулы вексель
- E) Ұсынушыға арналған вексель

5. Банк акцепті

- A) Мерзімсіз аудармалы банк векселі
- B) Мерзімді аудармалы банк векселі
- C) Қысқа мерзімді аудармалы банк векселі
- D) Ұзақ мерзімді аудармалы банк векселі
- E) Мерзімді бантік міндеттеме

6. Халықаралық және басқа да экономикалық қатынастар аясында жүзеге асырылатын шаралар жиынтығы

- A) Мемлекеттік саясат
- B) Валюталық басқару
- C) Валюталық саясат
- D) Мемлекетаралық саясат
- E) Валюталық реттеу

7. Валюталық саясаттың мінде

- A) Елдің сыртқы балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- B) Елдің ішкі балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- C) Барлық макроэкономикалық саясат мақсаттарын қамсыздандыру, соның ішінде экономикалық өсімге
- D) Елдің ішкі және сыртқы балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- E) Валюталық қатынастардың тұрақтылығын қамсыздандыру

8. Валюта саясатының мақсаты

- A) Елдің сыртқы балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- B) Елдің ішкі балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- C) Барлық макроэкономикалық саясат мақсаттарын қамсыздандыру, соның ішінде экономикалық өсімге
- D) Елдің ішкі және сыртқы балансының бұзылмауы кезіндегі сыртқы балансты қамсыздандыру
- E) Валюталық қатынастардың тұрақтылығын қамсыздандыру

9. Валюта саясатының бөлінуі

- A) Ұзақмерзімді және қысқамерзімді
- B) Ұзақ мерзімді және ағымдағы
- C) Ұзақмерзімді, қысқамерзімді, ортамерзімді
- D) Ұзақмерзімді, қысқамерзімді, ағымдағы

Е) Ағымдағы және қысқа мерзімді

10. Валюта жүйесіндегі құрылымдық өзгерістерді жүзеге асыруға бағытталған ұзақ мерзімді шаралар жиынтығы

- А) Ағымдағы валюта саясаты
- В) Ұзақмерзімді саясат
- С) Қысқамерзімді саясат
- Д) Ортамерзімді саясат
- Е) Валюта саясаты

11. Валюта бағамын, валюта операцияларын және валюта нарығының қызметін күнделікті реттеуде пайдаланатын қысқамерзімді шаралар жиынтығы

- А) Ағымдағы валюта саясаты
- В) Ұзақмерзімді саясат
- С) Қысқамерзімді саясат
- Д) Ортамерзімді саясат
- Е) Валюта саяс

Өзіндік жұмыс № 8

Тақырыбы: «Валюта нарығындағы валюталық операциялар және оларды жүргізу механизмі»

Тапсырма:

1. Валюталық қарыз баптары. Қарыз міндеттемелерін өтеудің ішкі көздері.
2. Валюталық қарызды төмендетудің барынша мүмкін варианттары.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Фьючерс. Арбитраж. Коммерциялық келісім. Форвард. Валюталық операциялар. Электронды свифт. СВОП келісімі.

Бақылау сұрақтары:

1. Валюталық операциялар дегеніміз не?
2. Валюталық операциялардың қандай түрлері бар?
3. Коммерциялық келісім қай кезде қолданылады?
4. Валюта саудасы қандай функцияларды атқарады?
5. Ақшалай валюталық операциялар дегеніміз не?
6. Жедел валюталық операциялар дегеніміз не?

Тест сұрақтары

1. Валюта саясаты не арқылы жүзеге асырылады?
 - А) Ортамерзімді саясат
 - В) Қысқамерзімді саясат
 - С) Ұзақмерзімді саясат
 - Д) Ағымдағы валюта саясаты

Е) Валюта саясаты

2. Валюта бағамын, валюта операцияларын және валюта нарығының қызметін күнделікті реттеуде пайдаланатын қысқамерзімді шаралар жиынтығы

- А) Ортамерзімді саясат
- В) Қысқамерзімді саясат
- С) Ұзақмерзімді саясат
- Д) Ағымдағы валюта саясаты
- Е) Валюта саясаты

3. Валюталық реттеу қандай реттеу әдістерінің бірі болып табылады

- А) Валюталық реттеу әдістерінің
- В) Валюталық реттеу механизмінің
- С) Макроэкономикалық реттеу әдістерінің
- Д) Макроэкономикалық реттеу механизмінің
- Е) Мемлекеттік реттеу әдістерінің

4. Валюталық реттеу түрлері

- А) Ұлттық және нарықтық
- В) Әкімшілік және мемлекеттік
- С) Әкімшілік және нарықтық
- Д) Мемлекеттік және ұлтаралық
- Е) Ұлттық және ұлтаралық

5. Валюталық реттеудің қандай нарықтық құралдары болып бөлінеді:

- А) Тікелей реттеу құралдары мен нарықтық реттеу құралдары
- В) Жанама реттеу құралдары мен нарықтық реттеу құралдары
- С) Тікелей реттеу құралдары мен жанама реттеу құралдары
- Д) Тікелей реттеу құралдары мен жанама реттеу құралдары, нарықтық реттеу құралдары
- Е) Сыртқы реттеу құралдары мен ішкі реттеу құралдары

6. Тікелей валюталық реттеу құралдарына не жатады

- А) Валюталық интервенциялар, валюта қорларының диверсификациясы.
- В) Валюта қорларының диверсификациясы, дисконттық саясат
- С) Валюталық интервенциялар, дисконттық саясат
- Д) Ақша-валюталық реттеу, дисконттық саясат
- Е) Ақша-валюталық реттеу, валюталық интервенциялар

7. Ұлттық валюта бағамын ұстап тұру мақсатында шетел валютасын ұлттық валютаға сату мен сатып алуға бағытталған Орталық Банктің әрекеттері

- А) Дисконттық саясат
- В) Валюталық интервенциялар
- С) Валюта қорларының диверсификациясы
- Д) Ақша-несиелік реттеу
- Е) Сыртқы саудалық реттеу

8. Валюта бағамы мен төлем балансын реттеуге бағытталған проценттік мөлшерлемені реттеуге, Орталық Банктің есептік мөлшерлемесінің өзгерістеріне негізделген валюталық реттеу құралы?

- A) Дисконттық саясат
- B) Валюталық интервенциялар
- C) Валюта қорларының диверсификациясы
- D) Ақша-несиелік реттеу
- E) Сыртқы саудалық реттеу

9. Жанама реттеу құралдары

- A) Ақшалай реттеу, салықтық реттеу, саудалық реттеу
- B) Ақша-несиелік реттеу, сыртқы саудалық реттеу
- C) Салық-бюджеттік реттеу, сыртқы саудалық реттеу
- D) Ақша-несиелік реттеу, салық-бюджеттік реттеу
- E) Ақша-несиелік реттеу, салық-бюджеттік реттеу, сыртқы саудалық

реттеу

10. Валюталы және басқа да валюталық құндылықтарға ие резиденттер мен бейрезиденттердің күтуін реттемелеу

- A) Валюталық шектеулер
- B) Валюталық шектеулер
- C) Валюталық интервенциялар
- D) Дисконттық саясат
- E) Валюталық қатынастар

11. Валюталық реттеудің негізгі аялары

- A) Төлем балансының ұзақмерзімді операциясы, қаржы операциялары
- B) Төлем балансының ағымдағы операциясы, қаржы операциялары
- C) Қаржы операциялары, валюталық шектеулер
- D) Төлем балансының ұзақмерзімді операциясы,
- E) Төлем балансының ағымдағы операциясы, төлем балансының ұзақмерзімді операциясы, қаржы операциялары

Өзіндік жұмыс № 9

Тақырыбы: «Валюта нарығындағы валюталық операциялар және оларды жүргізу механизмі»

Тапсырма:

1. Дамушы елдердің несиелендірудің негізгі формалары: дамудың ресми қаржыландырылуы; дамуға ресми көмек.
2. Ішкі қарыз және оны реттеу. Төлем қабілетсіздігі дағдарысы.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

СПОТ келісім. Электронды құжат. Автономды тестілеу. Абоненттік пункт. Спекуляция.

Бақылау сұрақтары:

- 1 Концерндар мен коммерциялық банктер арасында қандай спекулянттар болады?

2. Валюталық курстың ерекшелігінде қандай арбитраж болады?
3. Жедел валюталық келісімдер неше түрге бөлінеді?
4. Жедел валюталық келісім түрлерін атап бер.

Тест сұрақтары

1. Тіркелген және құбылмалы валюта бағамы режимдері арасында аралық орынға ие валюта саясатының түрі
 - A) Девальвация
 - B) Ревальвация
 - C) Деноминация
 - D) Екі валюта нарығы
 - E) Валюталық шектеулер
2. Сатып алу қабілетінің тепе-теңдігі
 - A) Екі ел валюталары арасындағы айырбастау бағамының өзгерісі
 - B) Әрбір елдегі баға деңгейінің өзгермеуі кезіндегі әртүрлі валюталардың сатып алу қабілетінің теңдігі
 - C) Екі ел валюталары арасындағы айырбастау бағамы
 - D) Бағалар деңгейі мен инфляция жылдамдығы
 - E) Проценттік мөлшерлемелер тепе-теңдігі
3. Сатып алудың абсолюттік тепе-теңдік теориясы:
 - A) Екі ел валюталары арасындағы айырбастау бағамының өзгерісі
 - B) Әрбір елдегі баға деңгейінің өзгермеуі кезіндегі әртүрлі валюталардың сатып алу қабілетінің теңдігі
 - C) Екі ел валюталары арасындағы айырбастау бағамы
 - D) Бағалар деңгейі мен инфляция жылдамдығы
 - E) Проценттік мөлшерлемелер тепе-теңдігі
4. Сатып алу қабілетінің тепе-теңдігі негізіндегі валюта бағамының мәні
 - A) Импортты тежеу арқылы теңеледі
 - B) Сұраныс пен ұсыныс арақатысы арқылы анықталады
 - C) Екі елдегі бірдей тауарлар себетінің бағасын теңейді
 - D) Ақша ұсынысы көлемі мен ОБ алтын-валюта қорларының деңгейі арқылы теңеледі
 - E) Капитал жылыстауының азаюы арқылы теңеледі
5. Сатып алудың катыстық тепе-теңдік теориясы:
 - A) Ел ішіндегі және сыртындағы проценттік мөлшерлемелер тең
 - B) Ұлттық валютаны реттеу сұраныс пен ұсыныс арақатысы арқылы анықталады
 - C) Екі ел валюталарының айырбастау бағамы осы елдердегі бағалар деңгейінің арақатысына тең

D) Екі ел валюталарының айырбастау бағамының өзгерісі осы елдердегі бағалар деңгейінің өзгерісіне пропорционал

E) Төлем балансының тапшылығы кезінде ақшаның сатып алу қабілеті төмендейді

6. Сатып алу қабілетінің тепе-теңдігі теориясының реттеуші параметрі

A) Алтын валюта қорлары

B) Инфляция жылдамдығы

C) Бағалар деңгейі

D) Бағалар деңгейі мен инфляция жылдамдығы

E) Проценттік мөлшерлемелер деңгейі

7. Ел ішіндегі және сырттағы әрбіреуіндегі көлемі бойынша тең депозиттер бір валютаға аудару кезінде бірдей кіріс беретін проценттік мөлшерлеме деңгейі

A) Проценттік мөлшерлемелер деңгейі

B) Ұлттық өнімнің жалпы көлемі

C) Проценттік мөлшерлеме тепе-теңдігі

D) Сатып алу қабілетінің деңгейі

E) Сатып алу қабілетінің тепе-теңдігі

8. Ұлттық валютаның монетарлық бағамы қалай анықталады?

A) Сұраныс пен ұсыныс арақатысы арқылы анықталады

B) Ақша сұранысы мен ұсынысы көлемімен

C) Ақша ұсынысы көлемі мен Орталық Банктің алтынвалюта қорының деңгейімен

D) ОБ-ң алтын валюта қорына сұраныс көлемімен

E) Ақша сұранысының көлемімен және ОБ-ң алтын валюта қорының деңгейімен

9. Төлем балансының теориясына сәйкес ұлттық валютаны реттеу

A) Сұраныс пен ұсыныс арақатысы арқылы анықталады

B) Ақша сұранысы мен ұсынысы көлемімен

C) Ақша ұсынысы көлемі мен Орталық Банктің алтынвалюта қорының деңгейімен

D) ОБ-ң алтын валюта қорына сұраныс көлемімен

E) Ақша сұранысының көлемімен және ОБ-ң алтын валюта қорының деңгейімен

10. Рефлексстілік теориясының реттеуші параметрі

A) Ақша ұсынысы көлемімен

B) ОБ-ң алтын валюта қорының деңгейімен

C) Валюта нарығына қатысушылардың күтулері арқылы анықталады

D) Ақша сұранысының көлемімен және ОБ-ң алтын валюта қорының деңгейімен

E) ОБ-ң алтын валюта қорының көлемімен

11. Әлемдік қауымдастықтың басқа елдермен жасайтын сыртқы экономикалық операциялар туралы жүйелі түрде сомалық мәліметтер берілетін статистикалық құжат

A) Мемлекеттің еркін қаржы балансы

B) Төлем күнтізбесі

C) Консолидарланған баланс

D) Төлем балансы

E) Сырқы балан

Өзіндік жұмыс № 10

Тақырыбы: «Валюталық тәуекелдер және олардың классификациясы. Валюталық тәуекелдерді басқару»

Тапсырма:

1. Капиталмен және қаржымен операциялар.
2. Қысқа мерзімді қаржыландыру құралдары.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Тәуекел. Валюталық тәуекел. Капитал.

Бақылау сұрақтары:

1. Тәуекел дегеніміз не?
2. Валюталық тәуекел классификациясы қандай?
3. Валюталық басқарудың мақсаты қандай?
4. Валюталық басқарудың міндеттері қандай?
5. Валюталық тәуекелді басқарудың негізгі проблемалары ?

Тест сұрақтары

1. ХВҚ басшылығына сәйкес төлем балансы екі бөлімге бөлінеді:

A) Сыртқы операциялар есебі, ішкі операциялар есебі

B) Ағымдағы операциялар есебі, сыртқы операциялар есебі

C) Капитал қозғалысының есебі, трансферттар

D) Ағымдағы операциялар есебі, трансферттар

E) Ағымдағы операциялар есебі; капитал қозғалысының есебі

2. Ағымдағы операциялар бойынша төлем балансында нені көрсетеді.

A) Сауда балансы, қызметтер балансы, инвестициядан кірістер және еңбек төлемі;

B) Инвестициядан кірістер және еңбек төлемі

C) Инвестициядан кірістер және еңбек төлемі; ағымдағы трансферттер

D) Сауда балансы, қызметтер балансы, инвестициядан кірістер және еңбек төлемі; ағымдағы трансферттер

E) Сауда балансы, ағымдағы трансферттер

3. Тауардың экспорты мен импорты құнының арақатысы
- A) Сауда балансы
 - B) Төлем балансы
 - C) Консолидарланған баланс
 - D) Мемлекеттің еркін қаржы балансы
 - E) Сырқы баланс
4. Құндылықтарды өтеусіз ұсыну, яғни институттандырылған бірлік екіншіге тауар, қызметтер, активтер беретін операциялар
- A) Өзін өзі қаржыландыру
 - B) Субсидиялар
 - C) Трансферттер
 - D) Дотациялар
 - E) Субвенциялар
5. Төлем балансының тапшылығы кезінде қандай мақсаттарда шаралар қолданылады
- A) Экспортты ынталандыру, импортты тежеу, шетел капиталдарын тарту,
 - B) Экспортты ынталандыру, импортты тежеу, шетел капиталдарын тарту, капиталды шетке шығаруды шектеу
 - C) Экспортты ынталандыру, импортты тежеу
 - D) Шетел капиталдарын тарту, капиталды шетке шығаруды шектеу
 - E) Импортты тежеу, шетел капиталдарын тарту, капиталды шетке шығаруды шектеу
6. Төлем балансының тапшылық кезіндегі ішкі сұранысты қысқартуға, бюджет шығынын шектеуге және бағамен жалақыны тоқтатып қоюға бағытталған әдіс
- A) Девальвация
 - B) Ақша сұранысын шектеу саясаты
 - C) Индексация
 - D) Дефляциялық саясат
 - E) Баға өсімін тоқтатып қою саясаты
7. Төлем балансының тапшылығын реттеудің экспортты ынталандыру мен импортты тежеу үшін ұлттық валюта бағамын төмендетуге бағытталған әдісі
- A) Девальвация
 - B) Ақша сұранысын шектеу саясаты
 - C) Индексация
 - D) Дефляциялық саясат
 - E) Баға өсімін тоқтатып қою саясаты
8. Шетел валютасында экспортшылар түсімін тежеу, импортшыларға шетел валютасын сатуды лицензиялау, валюталық операцияларды уәкілетті банктерде шоғырландыру
- A) Инфляциялық саясат
 - B) Валюталық шектеулер

- С) Девальвация
 - Д) Индексация
 - Е) Валюталық тепе-теңдік
9. Валюталық бақылаудың міндеті
- А) Капитал жылыстауын азайту
 - В) Капитал жылыстауын көбейту және астыртын экономикамен күрес
 - С) Капитал жылыстауын азайту және астыртын экономикамен күрес
 - Д) Астыртын экономикамен күрес
 - Е) Ақша капиталының жылыстауын ынталандыру
10. Валюталық бақылау қалай жүзеге асады
- А) Үкімет, ОБ және валюталық бақылау органдары
 - В) ОБ және валюталық бақылау органдары
 - С) Үкімет
 - Д) Валюта бақылау органдары және олардың агенттері
 - Е) Валюталық бақылау агенттері
11. ҚР-ғы валюталық бақылау органдары
- А) Қаржы Министрлігі, Ұлттық Банк
 - В) ҚР Қаржы Министрлігі, ҚР үкіметі
 - С) ҚР үкіметі
 - Д) ҚР-ң Ұлттық банкі, □ҚР ұлттық банкі, ҚР Үкіметі, ҚР қаржы Министрлігі
 - ҚР ұлттық банкі, ҚР Үкіметі, ҚР қаржы Министрлігі
 - Е) ҚР коммерциялық банктері, ҚР Министрлігі

Өзіндік жұмыс № 11

Тақырыбы: «Халықаралық есеп-айырысулар және олардың негізгі формалары» **Тапсырма:**

1. Әлемдік валюта жүйесіндегі алтынның рөлі.
2. Алтын нарығы және оның түрлері. Алтын нарығының қатысушылары.
3. Алтынмен жасалатын операциялар. Алтынның құны. Нарықтық алтын бағсының қалыптасуына әсер етуші факторлар.
4. Алтын пұлдың қызметі. Екінші реттік нарық және екі еселенген алтын бағасы.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

ЛОРО шоты. НОСТРО шоты. Баға валютасы. Тәекел. Трансферттік тәуекел. Проценттік тәуекел. Есеп айырысу.

Бақылау сұрақтары:

1. Халықаралық есеп айырысу дегеніміз не?
2. Есеп айырудың басым бөлігі қандай түрде жүргізіледі?
3. Халықаралық есеп айырысу саласындағы банктердің қызметі қалай реттеледі?

4. Сыртқы экономикалық мәмілелердің валюта қаржы және төлем шарттары қандай?

5. Валюта тәуеклдінің түрлерін ата.

Тест сұрақтары

1. Экспорттық-импорттық операциялар кезінде валюталық бақылаудың негізгі құжаты

A) Қаржы министрлігінде рәсімделген жәнесыртқы экономикалық мәміле туралы керекті мәліметтерден тұратын мәміле құжаты

B) Үкімет арқылы рәсімделген жәнесыртқы экономикалық мәміле туралы керекті мәліметтерден тұратын мәміле құжаты

C) Уәкілетті банкте рәсімделген және сыртқы экономикалық мәміле туралы керекті мәліметтерден тұратын мәміле құжаты

D) Уәкілетті банкте рәсімделген және ел ішінің экономикалық қызметі туралы керекті мәліметтерден тұратын мәміле құжаты

E) Қаржы министрлігінде рәсімделген және ел ішінің экономикалық қызметі туралы керекті мәліметтерден тұратын мәміле құжаты

2. Валюта менеджменті

A) Банк менеджментінің бөлігі болып табылатын несиелік қатынастарды басқару жүйесі

B) Банк менеджментінің бөлігі болып табылатын экономикалық қатынастарды басқару жүйесі

C) Банк менеджментінің бөлігі болып табылатын валюталық қатынастарды басқару жүйесі

D) Банк менеджментінің бөлігі болып табылатын сыртқы экономикалық қатынастарды басқару жүйесі

E) Банк менеджментінің бөлігі болып табылатын саяси қатынастарды басқару жүйесі

3. Валюталық жоспарлау, валюталық қатынастарды шектеу, мотивация және бақылау - бұл

A) Валюта менеджментінің механизмдері

B) Валюталық реттеу әдістері

C) Валюта менеджменті процесінің функциялары

D) Валюталық бақылау әдістері

E) Валюталық басқару әдістері

4. Валюталық операция

A) Шетел валютасын сату-сатып алу немесе бір валютаны екінші валютаға айырбастау

B) Шетел валютасын сатып алу

C) Шетел валютасын сату

D) Ұлттық валютаны сату

Е) Инвестициялық банк операциясы

5. Валютных операциялардың түрлері

- А) Мерзімді және мерзімсіз
- В) Қолма-қол және ақшасыз
- С) Ақшасыз және мерзімді
- Д) Қолма-қол және мерзімді
- Е) Қолма-қол және мерзімсіз

6. Қолма-қол және ақшасыз ұлттық валютаға қарсы қолма-қол және ақшасыз валюталарды сату-сатып алу бойынша мәміле

- А) Конверсионды операциялар
- В) Валюталық операциялар
- С) СПОТ мәмілесі
- Д) ұжаттамалық операциялар
- Е) Саудалық емес операциялар

7. Тауар мен қызметтердің экспорты мен импортына байланысты халықаралық есептесулерді қамсыздандыру үшін коммерциялық банктер жүзеге асыратын операциялар

- А) СПОТ мәмілесі
- В) Форвардты валюталық мәміле
- С) Құжаттамалық операциялар
- Д) Конверсионды операциялар
- Е) Саудалық емес операциялар

8. Клиенттерді тауардың экспорты мен импортына байланысты халықаралық есептесулер жүргізуге байланысты емес операциялар бойынша қамсыздандыру үшін коммерциялық банктер жүзеге асыратын операциялар

- А) Форвардты валюталық мәміле
- В) Саудалық емес операциялар
- С) СПОТ мәмілесі
- Д) Құжаттамалық операциялар
- Е) Конверсионды операциялар

9. Тарптармен алдын ала келісілген баға бойынша, алдын ала келісілген мерзімде валютаны сату-сатып алу

- А) Форвардты валюталық мәміле
- В) Саудалық емес операциялар
- С) СПОТ мәмілесі
- Д) Құжаттамалық операциялар
- Е) Конверсионды операциялар

10. Today мәмілесі түріндегі конверсионды операцияның есептесулері қашан жүргізіледі?

- A) Операция жасасқаннан кейінгі екінші күні
- B) Операция жасасқан күні
- C) Операциядан кейін келісілген мерзімде
- D) Операция жасасқаннан кейін 10 күннен соң
- E) Операция жасасқаннан кейінгі кез-келген күні

11. Tomorrow мәмілесі түріндегі валюталық конверсионды операцияның есептесулері қашан жүргізіледі?

- A) Операция жасасқаннан кейінгі екінші күні
- B) Операция жасасқан күні
- C) Операциядан кейін келісілген мерзімде
- D) Операция жасасқаннан кейін 10 күннен соң
- E) Операция жасасқаннан кейінгі кез-келген күні

Өзіндік жұмыс № 12

Тақырыбы: «Халықаралық есеп-айырысулар және олардың негізгі формалары» **Тапсырма:**

1. Қазақстанның валюта нарығы. Қазақстанның валюта нарығының құрылуы.
2. Қазақстандағы валюта қатынастарының даму перспективасы.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюта нарығы. ЛОРО шоты. НОСТРО шоты. Баға валютасы. Тәекел. Трансферттік тәуекел. Проценттік тәуекел. Есеп айырысу.

Бақылау сұрақтары:

1. Трансферттік тәуекелдер дегеніміз не?
2. Валюта қаржы және төлем шарттарына ықпал ететіндерді ата.
3. Қазақстанның валюта нарығын сипаттап беріңіз.

Тест сұрақтары

1. СПОТ мәмілесінің барлық валюталық операцияларының төлемдері қашан жүргізіледі?

- A) Мәміле жасалғаннан кейін келісілген мерзімде
- B) Мәміле жасалғаннан кейінгі екінші банк күні
- C) Мәміле жасасқаннан кейінгі күні
- D) Мәміле жасасқаннан кейін 10 күннен соң
- E) В любой день после заключения сделки

2. Мерзімді валюталық операциялар

- A) Опцион және форвард
- B) Форвард және аккредитив
- C) Опцион және аккредитив
- D) Форвард және фьючерс
- E) Опцион және фьючерс

3. Тараптар мәміле жасалғаннан кейінгі белгілі уақыт өткен соң, алайда мәміле жасасқан күнгі тіркелген бағаммен шетел валютасының келісілген сомасын жеткізу туралы келісімге отыратын операция

- A) Валютаны дереу жеткізетін валюталық операциялар
- B) СПОТ мәмілесі
- C) Мерзімді валюталық операциялар
- D) Tomorrow мәмілесі
- E) Today мәмілесі

4. Биржадағы мерзімді мәміле, белгілі валютаның мәміле жасасқан күнгі тіркелген бағаммен белгілі мерзім ішінде сату-сатып алу

- A) Опцион
- B) Опцион пут
- C) Опцион колл
- D) Опцион стеллаж
- E) Валютный фьючерс

5. Валюталық тәуекелдің субъектісіне қарай

- A) Валюта өзгерісінің тәуекелдері, контрагента тәуекелдері, саяси тәуекелдер
- B) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер, контрагент тәуекелдер
- C) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер
- D) Валюта өзгерісінің тәуекелдері, контрагента тәуекелдері, банктік тәуекелдер
- E) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер, саяси тәуекелдер

6. Валюталық тәуекелдің құрамына қарай

- A) Валюта өзгерісінің тәуекелдері, контрагента тәуекелдері, саяси тәуекелдер
- B) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер, контрагент тәуекелдер
- C) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер
- D) Валюта өзгерісінің тәуекелдері, контрагента тәуекелдері, банктік тәуекелдер
- E) Коммерциялық тәуекелдер, банктік тәуекелдер, саяси тәуекелдер

7. Баланстық активтер мен пассивтер және шетел валютасындағы міндеттемелер

- A) Валюталық алып сатарлық
- B) Валюталық ұстаным
- C) Валюталық сылтау
- D) Валюталық төрелік
- E) Валюталық баланс

8. Келісімшарт талаптарына келісім шарт төлемінің сомасы валюта бағамының өзгерісіне байланысты белгіленетін шарттарды қосу

- A) Валюталық алып сатарлық
- B) Валюталық ұстаным
- C) Валюталық сылтау
- D) Валюталық төрелік
- E) Валюталық баланс

9. Сақтандырылмаған ашық валюта ұстанымдарынан пайда түсіру мақсатындағы сату-сатып алу қалай аталады?

- A) Валюталық төрелік
- B) Валюталық алыпсатарлық
- C) Валюталық сылтау
- D) Валюталық мәміле
- E) Валюталық ұстаным

10. Бағамдық айырымнан пайда түсіру мақсатындағы сату-сатып алу қалай аталады?

- A) Валюталық төрелік
- B) Валюталық алыпсатарлық
- C) Валюталық сылтау
- D) Валюталық мәміле
- E) Валюталық ұстаным

11. Валюталық төрелік түрлері

- A) Проценттік және стандартты
- B) Стандартты және жеке
- C) Уақытша және кеңістіктік
- D) Уақытша және стандартты
- E) Кеңістіктік және жеке

Өзіндік жұмыс № 13

Тақырыбы: «Халықаралық несиені және қарыз капиталдарының әлемдік нарығы» **Тапсырма:**

1. Қазақстанның шет мемлекеттермен валюта-қаржылық және несиелік қатынастары.
2. Халықаралық несиені мемлекеттік реттеу.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Халықаралық несие. Инфляция. Төлем валютасы. Несие.

Бақылау сұрақтары:

1. Халықаралық несие дегеніміз не?
2. Халықаралық несие нысандары қалай топталады?
3. Халықаралық несиенің маңыздылығы қандай?

Тест сұрақтары

1. Валюталық тәуекелдерді жабу әдістері
 - A) «Своп» банкаралық операциялары, Форвард валюта операциялары. Валюталық фьючерстер
 - B) Валюталық опциндар «своп» банкаралық операциялары, Форвард валюта операциялары
 - C) Валюталық опциндар «своп» банкаралық операциялары, Валюталық фьючерстер
 - D) Валюталық опциндар. Форвард валюта операциялары. Валюталық фьючерстер
 - E) Валюталық опциндар «своп» банкаралық операциялары Форвард валюта операциялары Валюта фьючерстері
2. Тараптардың біреуіне белгілі құқықтарға ие болуға немесе одан бас тартуға мүмкіндік беретін биржалық мерзімді мәмілелерге кіретін шарт
 - A) Валюталық пул
 - B) Валюталық кулл
 - C) Валюталық опцион
 - D) Валюталық төрелік
 - E) Валюталық ұстаным
3. «Пут» опционы кімнің пайдасына жұмыс істейді
 - A) Валютасын алдын ала тіркелген бағаммен сата алады, ал сатып алушы шетел валютасы
 - B) Сатушының, яғни сатушы шетел валютасын алдын ала тіркелген бағаммен сата алады
 - C) Сатып алушының, яғни сатып алушы шетел валютасын алдын ала тіркелген бағаммен сата алады
 - D) Сатып алушының, яғни сатып алушы шетел валютасын алдын ала тіркелген бағаммен сатып ала алады
 - E) Сатушының, яғни сатушы шетел валютасын алдын ала тіркелген бағаммен сатып ала алады
4. «Колл» опционы кімнің пайдасына қызмет етеді
 - A) Жеткізушінің

- B) Сатушының
- C) Сатып алушының
- D) Тұтынушының
- E) Тұтынушы мен сатушының

5. Халықаралық талаптар мен міндеттемелерді салыстыру, валюта тепе-теңдігін мен бағамын белгілеу үшін шартты сұлба ретінде пайдаланылаты валюта бірлігі

- A) АҚШ доллары
- B) Халықаралық ақша есеп бірлігі
- C) АҚШ доллары мен Евро
- D) Евро
- E) Ұлттық валюта бірлігі

6. Нарық субъектілері арасындағы халықаралық экономикалық, саяси және мәдени қатынастарға байланысты пайда болған ақша талаптары мен міндеттемелері бойынша төлемдерді реттеу жүйесі

- A) Халықаралық несие
- B) Халықаралық есептесулер
- C) Халықаралық операциялар
- D) Халықаралық қатынастар
- E) Халықаралық жәрдем

7. Халықаралық есептесулердің негізгі түрлері

- A) Облигациялық и векселдік
- B) Инкассалық және аккредитивті
- C) Инкассалық және векселдік
- D) Облигациялық және аккредитивті
- E) Облигациялық және инкассалық

8. Халықаралық есептесулердің негізгі құралдары

- A) Вексель, чек, банктік аударымдар
- B) Чек, банктік аударымдар, банктік карточкалар
- C) Банктік аударымдар, банктік карточкалар
- D) Вексель, чек, банктік аударымдар, банктік
- E) Вексел, чек, банктік карточкалар

9. Сыртқы экономикалық операциялар қандай негізде жүргізіледі?

- A) Банкаралық сату-сатып алу келісімшарттары негізінде
- B) Халықаралық несиелер негізінде
- C) Халықаралық сұраныс негізінде
- D) Халықаралық сату-сатып алу келісімшарттары негізінде
- E) Халықаралық ұсыныс негізінде

10. Халықаралық келісімшартта валюта шарттарына не кіреді?

- A) Валюталық сұраныс және валюталық ұсыныс
- B) Баға валютасы мен валюта ұсынысы
- C) Валюта ұсынысы мен төлем валютасы
- D) Баға валютасы мен төлем валютасы
- E) Валюта сұранысы мен төлем валютасы

Өзіндік жұмыс № 14

Тақырыбы: «Халықаралық валюта-несиелік қаржы ұйымдары»

Тапсырма:

1. Әлемдік алтын нарықтары және алтынмен жасалатын операциялар.
2. Қазақстандағы валюта саясатының және валюталық реттеу кезеңдері.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюта қоры. Валюта есеп айырысу банкісі. Валюта кооперациясы. Валютаны реттеу.

Бақылау сұрақтары:

1. Халықаралық инвестициялық қорлар қалай пайда болды?
2. Халықаралық есеп айырысу банкісі дегеніміз не?
3. Халықаралық есеп айырысу банкісі алғаш рет қайда және қашан пайда болды?
4. Халықаралық валюта қоры дегеніміз не?
5. Халықаралық валюта қорының мақсаттары қандай?

Тест сұрақтары

1. СВИФТ – халықаралық төлемақылардың автоматтандырылған электронды жүйесі
 - A) Телекоммуникациялық желі бойынша қаржылық есептесулер бойынша ұлттық, банкаралық ұйым
 - B) Телекоммуникациялық желі бойынша қаржылық есептесулер бойынша мемлекеттік, банкаралық ұйым
 - C) Телекоммуникациялық желі бойынша экономикалық және несиелік есептесулер бойынша халықаралық, банкаралық ұйым
 - D) Телекоммуникациялық желі бойынша қаржылық есептесулер бойынша халықаралық, банкаралық ұйым
 - E) Телекоммуникациялық желі бойынша несиелік есептесулер бойынша мемлекеттік, банкаралық ұйым
2. Халықаралық экономикалық қатынастар аясында несиелік капитал қозғалысы
 - A) Валюталық несие
 - B) Мемлекеттік несие
 - C) Халықаралық несие

- D) Ортамерзімді несие
- E) Қысқа мерзімді несие

3. Қолданылуына қарай халықаралық несиелердің формаларын көрсетіңіз

- A) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг
- B) Тауарлық, валюталық
- C) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг, тауарлық
- D) Кредитор валютасында, берешек ел валютасында, үшінші елдің валютасында
- E) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг, валюталық

4. Түріне қарай халықаралық несиелердің формаларын көрсетіңіз

- A) Кредитор валютасында, берешек ел валютасында, үшінші елдің валютасында
- B) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг, тауарлық
- C) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг, валюталық
- D) Тауарлық, валюталық
- E) Коммерциялық, қаржылық, аралық- инжиниринг

5. Екінші ел экспортерынан бірінші елдің импотерға қоятын барлық валюталық талаптарын бір елдің банкінің немесе қаржы компаниясының сатып алуы

- A) Фьючерс
- B) Форфетинг
- C) Факторинг
- D) Валюталық опцион
- E) Валюталық төрелік

6. Мәні экспорттердан вексель және басқа да импортерға қойылатын қарыздық талаптарды банк немесе қаржы компаниясы сатып алуда тұратын экспортты несиелеу формасы

- A) Фьючерс
- B) Форфетинг
- C) Факторинг
- D) Валюталық опцион
- E) Валюталық төрелік

7. Әлемдік қарызды капитал нарығы қандай нарықтардан тұрады

- A) Әлемдік валюта нарығы мен әлемдік капиталдар нарығы
- B) Евронарық, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы
- C) Қысқамерзімді құнды қағаздардың әлемдік нарығы, қысқа мерзімді банк
- D) Құнды қағаздардың әлемдік нарығы, қысқа мерзімді әлемдік нарығы

Е) Әлемдік капиталдар нарығы, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы

8. Барлық мәмілелер валютаның пайда болған елінен басқа елде жасалатын нарық

А) Евронарық

В) Евронарық, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы

С) Әлемдік капиталдар нарығы

Д) Әлемдік валюта нарығы

Е) Қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы және еуровалюта нарығы

9. Әлемдік валюта нарығына не кіреді

А) Қысқамерзімді құнды қағаздардың әлемдік нарығы, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы

В) Әлемдік валюта нарығы мен әлемдік капиталдар нарығы

С) Әлемдік валюта нарығы мен әлемдік капиталдар нарығы, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы

Д) Әлемдік валюта нарығы мен әлемдік капиталдар нарығы, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы және еуровалюта нарығы

Е) Евронарық, қысқамерзімді банк несиелерінің әлемдік нарығы

10. Аймақтық валюталық ұйымдардың құрамы қандай

А) Американдық валюталық ұйымдар, Еуропалық валюталық ұйымдар

В) Азиялық валюталық ұйымдар, Американдық валюталық ұйымдар

С) Әлімдік валюталық ұйымдар, аймақтық валюталық ұйымдар Еуропалық валюталық ұйымдар

Д) Әлімдік валюталық ұйымдар, аймақтық валюталық ұйымдар

Е) Еуропалық валюталық ұйымдар, Азиялық валюталық ұйымдар,

Американдық валюталық ұйымдар, Африкалық валюталық ұйымдар

Өзіндік жұмыс № 15

Тақырыбы: «Халықаралық валюта-несиелік қаржы ұйымдары»

Тапсырма:

1. Қазақстандағы валюта нарығы және валюталық қатынастардың даму перспективасы.

2. Мемлекеттердің валюталық қарыздары және оны төмендету жолдары.

Негізгі түсінігі мен терминдер:

Валюта қоры. Валюта есеп айырысу банкісі. Валюта кооперациясы. Валютаны реттеу.

Бақылау сұрақтары:

1. Халықаралық есеп айырысу банкісінің негізгі қызметтері қандай?
2. Қазақстандағы валюталық қатынастардың жағдайы қандай?
3. Қазақстандағы валюталық қатынастардың даму перспективасы қандай?

Тест сұрақтары

1. Девальвация

- A) Шетел валюталарына қарағанда ұлттық валюта бағамының көтерілуі
- B) Тіркелген валюта бағамы режимі жағдайындағы ұлттық айырбас бағамының төмендеуі
- C) Ақша бірлігінің бұрынғы алтын құрамын қайта орнықтыру
- D) Ақша жүйесінің толықтай немесе біртіндеп түрленуі
- E) Қатты құнсызданған бірліктің күшін жою

2. Ревальвация

- A) Шетел валюталарына қарағанда ұлттық валюта бағамының көтерілуі
- B) Тіркелген валюта бағамы режимі жағдайындағы ұлттық айырбас бағамының төмендеуі
- C) Ақша бірлігінің бұрынғы алтын құрамын қайта орнықтыру
- D) Ақша жүйесінің толықтай немесе біртіндеп түрленуі
- E) Қатты құнсызданған бірліктің күшін жою

3. Маржа

- A) Халықаралық нарықта валюта нарығының өзгерісі кезінде пайда табу мақсатын есепке ала отырып, келісілген бағам
- B) Банк шығындарының өтеу көзі, оның пайдасы және белгілі дәрежеде валюталық тәуекелдің сақтандырылуы болып табылатын сатушы мен сатып алушы бағамы арасындағы айырым
- C) Заңмен белгіленген түрде құрастырылған жазбаша ақшалай борыш міндеттемесі
- D) Ақша қаражатының тікелей аударымдары мен өзара талаптар мен міндеттемелерді жүйелі есепке алуға негізделген банк
- E) Валюта бағамы мен төлем балансын реттеуге бағытталған проценттік мөлшерлемені реттеуге, ОБ-тің есептік мөлшерлеме

4. Банктің валюталық позициясын не анықтайды

- A) Ұлттық валютадағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы
- B) Шетел валютасындағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы
- C) Шетел валютасы мен ұлттық валютадағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы
- D) Банк шығындарының өтеу көзі, оның пайдасы және белгілі дәрежеде валюталық тәуекелдің сақтандыру
- E) Ақша қаражатының тікелей аударымдары мен өзара талаптар мен міндеттемелерді жүйелі есепке алу

5. Шетел валютасындағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы теңдігі қандай?

- A) Еркін
- B) Ашық
- C) Жабық
- D) Шектеулі
- E) Анықталмаған

6. Шетел валютасындағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысының сәйкессіздігі қандай?

- A) Еркін
- B) Ашық
- C) Жабық
- D) Шектеулі
- E) Анықталмаған

7. Клиринг

- A) Заманға сай жаңа компьютерлер желісі арқылы халықаралық төлемдерді жүзеге асыру
- B) Чектер мен басқа да есептесу – төлем құжаттарын есепке алу және басқа да қызметтер
- C) Банктік вексель түрі
- D) Чек салып жіберудің халықаралық электрондық жүйесі – банкаралық клирингтік төлемдер жүйесі
- E) Шетел валютасындағы банк талаптары мен міндеттемелерінің арақатысы

8. Заманға сай жаңа компьютерлер желісі арқылы халықаралық төлемдерді жүзеге асырудың автоматтандырылған жүйесі

- A) ЧИПС
- B) СВИФТ
- C) Клиринг
- D) Арбитраж
- E) Кросс-бағам

9. БҰҰ арнайы мекемесі, жеке инвестицияларды кепілдеу, ұзақ мерзімді займдар мен несиелерді беру арқылы мүше-елдерге экономикалық дамуға қызмет көрсету мақсатында құрылған банкті атаңыз

- A) Халықаралық валюталық қор
- B) Лондон клубы
- C) Халықаралық реконструкциялау және даму банкі
- D) Европалық инвестициялық банкі (ЕИБ)
- E) Европалық реконструкциялау және даму банкі (ЕБРР)

10. Ірі жеке кредитор-банктердің кеңес комитетін атаңыз

- A) Европалық реконструкциялау және даму банкі (ЕБРР)
- B) Европалық инвестициялық банкі (ЕИБ)
- C) Халықаралық реконструкциялау және даму банкі
- D) Лондон клубы
- E) Халықаралық валюталық қор

Қосымша тапсырма

1. Құндық бөлініс процесіндегі қаржылар төмендегі экономикалық категориялармен өзара байланысады:
 - A) Ақша
 - B) Еңбек ақы
 - C) Ұсыныс
 - D) Сұраныс
 - E) Рентабельдік
2. Қаржы құнды бөлу үрдісіне қатыса отырып қандай категориялармен байланысады:
 - A) табыс
 - B) өзіндік құн
 - C) баға
 - D) өтімділік
 - E) шығын
3. Қаржы қорларының сыныптамасын жіктеу:
 - A) құқықтық белгісі бойынша
 - B) мақсатты белгісі бойынша
 - C) механизм бойынша
 - D) қалыптасу әдісі бойынша
 - E) түрлері бойынша
 - F) шарттарды басқару бойынша
4. Қаржылық қатынастар көрінісінің нысандары экономиканы басқару деңгейіне қарай:
 - A) дивидендтер
 - B) опциондар
 - C) жалдау ақысы
 - D) қосалқы сала
 - E) баға
 - F) жалақы
5. Қорлану қорының ресурстар көзі:
 - A) қайтарымыз төлемақы
 - B) шығып қалған мүлікті өткізуден түскен түсім ақша
 - C) сырттан келген ұйымдардың қаражаттары
 - D) кәсіпорынға берілген ақшалай қаражаттар
 - E) субвенция
 - F) трансферттер
6. Кәсіпорындар мен ұйымдардың валюта қорларының қалыптасу көздері:
 - A) резервтік капиталға түсетін жарналардан
 - B) шет елдік заңды тұлғаларға тиесілі мүліктерді сатудан түскен қаражаттар
 - C) жөндеу қорына түсетін қаражаттар
 - D) жарғылық капиталға түсетін жарналардан

Е)экспорттық валюталық түсім ақшадан

7.Тұтыну қоры:

А)қызметкердің еңбегіне ақы төлеу шығындары

В)іс сапарға берілетін төлем ақылар

С)материалдық көмек

Д)дотация

Е)қайтарымсыз төлем ақы

8.Импорттық-кеден тарифін қолдану мақсаты:

А)қаржы ресурстарының көлеміне

В)импортты ынталандыру

С)сыртқы сауданы реттеу

Д)еңбек нарығын жүйелеу

Е)мемлекеттік бюджет кірісін көбейту

9.Бюджеттік қаржыландырудың түрлері:

А)демеу қаржы

В)қоғамдық шығындар

С)экологиялық шығындар

Д)бюджеттік несиелеу

Е)субсидиялар

Ғ)бюджеттік қаржыландыру

10.Мемлекеттің экономикалық ресурстарды қайта бөлудегі бірқатар

тауарлардың тепе-теңдік көлемінен ауытқуындағы құйылым шығындары:

А)білім беру қызметі

В)ауаның ластануы

С)түрлі қолайсыздықтар

Д)ауа райын болжау

Е)қоғамдық игіліктер

Ғ)қоғамдық тауарлар

11.Салық салу объектілерін есепке алу және оларды бағалау амалдарына қарай салықты алудың әдістері:

А)бағалау әдісі

В)бақылау әдісі

С)есеп беру әдісі

Д)есепке алу әдісі

Е)кадастрлық әдіс

Ғ)мағлұмдама әдісі

12.Салық механизмінің элементтері:

А)салық төлеудің тәртібі мен мерзімі

В)салықтық бақылау

С)трансферттер мен төлем ақылар

Д)салық базасы

Е)салықтық болжау мен жоспарлау

Ғ)ақшалай аударымдар

G)салық кезендері

13.Бюджет кодексіне сәйкес бюджеттің құрылымы:

A)бюджеттік механизм

B)табыстар түрлері

C)бюджеттік процесс

D)бюджет тапшылығы мен оны қаржыландыру

E)операциялық сальдо және таза бюджеттік кредит беру

F)айналым капиталы

G)ағымдағы қаражаттар

14.Республикалық және жергілікті бюджеттерді әзірлеу кезіндегі резервтердің түрлері:

A)республикалық резерв

B)жинақтау қоры

C)төтенше резерв

D)облыстық резерв

E)сот шешімдерінің міндеттемелерін орындауға арналған резерв

F)сақтандыру қоры

G)жергілікті резерв

15.Зейнетақы қорының қаражаттарының жасалу көздері:

A)ерікті зейнетақы жарналары

B)шет елдік кәсіпорындар қаражаттары

C)жеке тұлғалар салымдары

D)кәсіпорын пайдасы

E)шаруашылық органдары төлейтін сақтық жарналары мен арнаулы салықтар

F)несиелер

G)банктік қаражаттар

16.Мемлекеттік кредит ресурстарын:

A)жеке тұлғалардың қажеттілігіне

B)дивиденд төлеу үшін

C)бюджет тапшылығын қаржыландыру

D)күрделі жұмсалымдарды қаржыландыру үшін

E)елдің ақша айналысын реттеу үшін

17.Мемлекеттің үй шаруашылық бюджетіне әсер етуі:

A)салық жүйесі арқылы

B)нәтиже бойынша

C)қаржылық орталық бойынша

D)қызмет және игіліктер көрсету арқылы

E)мемлекеттік сектордағы қызметкерлерге жалақы төлеу арқылы

18.Міндетті әлеуметтік сақтандырудың қағидалары(принциптері):

A)әлеуметтік аударымдарды әлеуметтік төлемдерге пайдалану

B)әлеуметтік төлемдердің мөлшерін саралау

C)бақылаушы және реттеуші

Д)сақтық төлемдердің қайтарымдылығы

Е)міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесіне қатысудың міндеттілігі

Пайдаланған әдебиет тізімі:

1. Акша, кредит, банктер [Текст] : оқулық / Ред. Ғ. С. Сейтқасымов. - А. : Экономика, 2006. - 480 с.
2. Ансабаева, Р. С. Шетел мемлекеттерінің қаржылары [Текст] : ЖОО студ. арналған оқулық / Р. С. Ансабаева. - Алматы : ЖШС РПБК "Дәуір", 2011. - 280 б.
3. Баймұратов, О. Қазақстан қаржы нарығы [Текст] : оқу құралы. / О. Баймұратов. - Алматы : Экономика, 2007. - 296 с.
4. Балтина, А.М. Финансовые системы зарубежных стран [Текст] : учеб. пособ. / А. М. Балтина, В. А. Волохина, Н. В. Попова. - М. : Финансы и статистика, 2007. - 304 с.4
5. Банки и банковское дело [Текст] : учебник для вузов / А. И. Балабанов, [и др.]. - 2-е изд. - СПб : Питер, 2007. - 448 с. : ил. - (Учебник для вузов).
6. Банковское дело [Текст] : учеб. / Под ред. О. И. Лаврушина. - 4-е изд., стер. - М. : КНОРУС, 2006. - 768 с.
7. Банковское дело [Текст] : учебник / Г. Н. Белоглазова [и др.] ; ред. Г. Н. Белоглазова, Л. П. Кроливецкая. - 5-е изд., перераб. и доп. - М. : Финансы и статистика, 2007. - 592 с.
8. Банковское дело [Текст] : учебник / ред. О. И. Лаврушина. - 3-е изд., перераб. и доп. - 2005 : КНОРУС, 2005. - 768 с. -- (Высшее финансовое образование).
9. Банковское дело [Текст] : учебник для студ. вузов / Н. Г. Александрова [и др.] ; ред. Г. Н. Белоглазова, Л. П. Кроливецкая. - 2-е изд. - СПб. : Питер, 2009. - 400 с
10. Банковское дело [Текст] : учебник для студ. экон. спец. вузов и бакалавров / колл. авторов ; ред. У. М. Исаков. - Алматы : Экономика, 2011. - 552 с.
11. Банковское дело: настольная книга банкира [Текст] : учеб. пособие / ред. А.А. Абишев, С.А. Святков. - Алматы : Экономика, 2007. - 382 с.
12. Батырша-ұлы, С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар [Текст] : ЖОО студенттеріне және магистранттарына арналған оқулық / С. Батырша-ұлы. - Астана : Фолиант, 2011. - 512 б.
13. Галанов В.А. Рынок ценных бумаг. Учебник М:Инфра М,2006г. 379с
14. Грязнова А.Г. Формирование интеграционных объединений стран СНГ: финансовый, валютный, банковский аспекты. М: Финансы и статистика, 2006, 365 стр. Учебное пособие. Научный альманах фундаментальных и прикладных исследований.

15. Ермекбаева, Б. Ж. Шет мемлекеттердің салықтары [Текст] : оқу құралы / Б. Ж. Ермекбаева, М. Ж. Арзаева. - Алматы : Қазақ университеті, 2004. - 153 б.
16. Ескараев О.К. Государственное регулирование рынка в Республике Казахстан. А:Экономика, 2007 Учебное пособие
17. Жарковская, Е. П. Банковское дело [Текст] : учебник для студ. вузов / Е. П. Жарковская. - 6-е изд., испр. . - М. : Издательство "Омега-Л", 2008. - 476 с.
18. Камали, Қ. М. Сыртқы экономикалық қызметті мемлекеттік басқару [Текст] : оқу құралы / Қ. М. Камали. - А. : Экономика, 2005. - 103 бет.
19. Құлпыбаев, С. Қаржы [Текст] : ЖОО студ., магистр., оқытушыларына арналған оқулық / С. Құлпыбаев, С. Ж. Ынтықбаева, В. Д. Мельников. - Алматы : Экономика, 2011. - 540 б.
20. Мадиярова, Д. М. Сыртқы экономикалық саясат және экономикалық қауіпсіздік [Text] : оқу құралы / Мадиярова Д.М. - А. : Экономика, 2000. - 194 с.
21. Мақыш, С. Б. Банк ісі [Текст] : ЖОО студ., аспирант. және магистрант. арналған оқулық / С. Б. Мақыш. - Алматы : Жеті жарғы, 2009. - 552 б. -
22. Мамыров, Н. Қ. Халықаралық экономикалық қатынастар [Text] : оқу құралы / Мамыров Н.Қ., Мадиярова Д.М., Қалдыбаева А.Е. - А. : Экономика, 1998. - 177 с.
23. Сафина В.И. Кому светят японские свечи. СПб Питер. 2005г. 224стр. Учебное пособие.
24. Сейткасимов, Г. Банковская система Казахстана [Текст] : учеб. пособие для студ. экон. вузов / Г. Сейткасимов, Ж. Бекболатұлы, С. Каримжанов. - Алматы : Экономика, 2008. - 185 с.
25. Суэтин А.А. Международный финансовый рынок. Учебник. М:КНОРУС, 2007. 264с
26. Тарасова Г.М. Банковское дело: Конспект лекций. Изд 2. перераб. И дополн. РнД Феникс, зачеты и экзамены. 2007г. 221 с.
27. Төреғожина, М. Б. Қазақстан және ДСҰ: ынтымақтастық жасасу проблемалары [Текст] : оқу құралы / М. Б. Төреғожина. - Алматы : Экономика, 2010. - 153 б.
28. Хамитов, Н. Н. Банк ісі [Текст] : лекциялар курсы / Н. Н. Хамитов. - Алматы : Экономика, 2006. - 216 с. -
29. Шевчук Д.А. Основы банковского дела: конспект лекций. РнД : феникс. 2007 г. 316с. (зачет и экзамен)
30. Ілияс, А. Ә. Ақша-кредит саясаты [Текст] : оқу құралы / А. Ә. Ілияс. - Алматы : Экономика, 2008. - 106 б.
31. Ютиш, В. М. Банки Казахстана на рубеже веков [Текст] : монография / В. М. Ютиш, Б. Ш. Таджияков, В. К. Назаров. - Алматы : Экономика, 2007. - 832 с.